

เทศน์เช้า วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

แต่เดิมมา เห็นไหม เราว่าคนเกิดมา เวลาคนเกิดมา คุณสิ เวลาว่าคนยังไม่เกิด จิตไม่มีเว้น
วรรคไฉน จิตมันเกิดตลอดเวลา แต่เกิดเป็นอะไร เกิดเป็นโอปปาติกะ การเกิดเป็นโอปปาติกะนี้เกิด
เลย เป็นผู้ใหญ่เลย ไม่ต้องเป็นเด็ก เห็นไหม เกิดเป็นโอปปาติกะ เกิดในน้ำคร่ำ เกิดในครรภ์ เกิด
ในไข่ นี่คือการเกิดของสัตว์โลก นี่คือการเกิด

แล้วเราเกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์นี้ต้องมีที่อาศัย ปัจจัยเครื่องอาศัย เห็นไหม นกต้องมีรังมีรัง
เราก็เริ่มสร้างแต่รวงแต่รังมาก่อน พอเราขยายตัวขึ้นมาเราก็สร้างกรง กรงก็ใหญ่ขึ้นเพราะมีหมู่
คณะ ต่อไปเราจะสร้างสวนนก สวนนกก็ใหญ่ขึ้นไปอีก นี้อยู่ที่ผู้ชักนำ เวลาครูบาอาจารย์ท่านพูด
“หัวหน้าสำคัญ หัวหน้าสำคัญ” ถ้าหัวหน้าสำคัญ เห็นไหม พาฝูงโคออกจากวังน้ำวนเลย วังน้ำวน
นะ ถ้าหัวหน้าไม่ฉลาดพาฝูงโคไปจมวังน้ำวน พาฝูงโคนะ

เราเกิดมา คุณสิ เกิดมาเป็นเด็กที่ดี ไปคบเพื่อน เพื่อนพาไปทางที่ผิด เห็นไหม ถ้าเราเกิดมา
คบเพื่อนที่ดี คบมิตรที่ดี มิตรพาไปหาสิ่งดี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดในพระไตรปิฎก
“มิตรดีที่สุดคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า” ถ้าใครได้คบใครได้ศรัทธาขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า จะไม่พาทางต่ำแน่นอนเลย จะพาไปทางสูงตลอดเวลา ทางสูงสูงที่ไหน เราก็
มองสูงขึ้นมา สูงเราก็มองกันแต่ว่าทรัพย์สมบัติ เราจะประสบความสำเร็จทางโลก

ไม่ใช่หรอก ทางโลกนะ อำนาจ สิ่งที่มีอำนาจวาสนา นี้เข้าไปกอดกองไฟ เพราะอะไร?
เพราะเข้าไปแล้วมันต้องบริหารจัดการ คุณสิ เวลาคนเรามีเงินนะ สมมุติเรามีเงินสัก ๑๐๐ ล้าน
๑,๐๐๐ ล้าน ถ้าเราทำประโยชน์ขึ้นมาไม่ได้ เขาจะว่าคนนั้นไม่มีปัญญา ไม่สามารถบริหารจัดการ
ได้ เห็นไหม มีขนาดนี้ต้องก็เปอร์เซ็นต์ ต้องสูงก็เปอร์เซ็นต์ มันเป็นความพินาศ เสาเพราะอะไร?
เพราะเราไปติดกับมัน

แต่ถ้าเราได้ขึ้นมาของเรานี้ ได้มา ได้มาไม่ใช่ว่าได้มาแล้วจะปฏิเสธนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนไว้ในธรรมนะ “ครอบครัวที่จะเจริญรุ่งเรืองต้องมั่งคั่ง ต้องเก็บ ต้องถนอม รักษา ต้องรู้จักซ่อมบำรุง” ถ้าใครซ่อมบำรุงไม่เป็นนะ ครอบครัวนั้นจะไม่เจริญรุ่งเรือง เห็นไหม ไม่ใช่ให้หนึ่งดูคายนะ เพียงแต่ว่ากิเลสมันไปยึดมันต่างหากละ เวลากิเลสไปยึด มันมีทุกข์ตรงนั้นนะ ที่ว่าต้องก็เปอร์เซ็นต์ ๆ เพราะกิเลสไปยึดมัน เราก็ทำตามแต่อำนาจวาสนา คุณ คุณอย่างเศรษฐิกิ มันยังมีข้างขึ้นข้างลงเลย เวลามันหมุนไปตามสภาพของเขา แล้วเราจะขึ้นตลอดไปไม่มีลงเลย กิเลสมันเป็นอย่างนั้นนะ มีขึ้นตลอดไป ไม่มีลงเลย แล้วมันก็จะมีความทุกข์มาให้เราสิ สิ่งทีกระทำอย่างนี้ เป็นเรื่องของโลก

แต่ความสุขในศาสนาที่ว่าพามีความสุข ๆ มันสุขเกิดจากใจ เห็นไหม เกิดจากใจนะ มั่งมี ศรีสุขเป็นคนดี คุณดี เวลาสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นกษัตริย์ก็มี กุฎุมพิกัมมี ทุกข์ จนเจ็ญใจก็มี เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน เสมอภาคเหมือนกัน ความสุขอันนี้มันมีความสุขขึ้นมา เรามีความสุขขึ้นมาคือเรายับยั้งชั่งใจของเราได้ หน้าที่การงานก็ทำไป เราต้องทำหน้าที่การงาน แม้แต่พระยังต้องออกบิณฑบาตเลย เวลาออกมาจันอาหารนะ ต้องฉันต้องอะไรเพื่อรักษาชีวิตไว้ เพื่ออะไร? เพื่อจะทำคุณงามความดีใจ

เราสร้างรวงสร้างรังขึ้นมาก็เพื่ออาศัยชีวิตนี้ แล้วชีวิตนี้ได้ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจะ เราจะสร้างบุญขนาดไหนแล้วแต่ ถ้าเราไม่ได้ประพฤติปฏิบัติดีนะ ไม่มีปัญญาขึ้นมา ชำระกิเลสไม่ได้ หลอก ถ้าชำระกิเลสไม่ได้ บุญมากขนาดไหน เป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม นี้อายุยืนยาวนานไปเกิดเป็นพรหมนี้อายุยืนยาวมหาศาลเลย แล้วก็ไปเสวยสุขอย่างนั้น สุขนะ สุข คุณามิสติ มันเปรียบอย่างนี้ เปรียบเหมือนเวลาเราหิวกับเราอิ่ม ถ้าเราอิ่มเราก็มีความพอใจใช่ไหม เวลาเราหิว เราทุกข์ยากไหม?

นี่ก็เหมือนกัน เวลาไปเกิดเป็นเทวดาก็เหมือนกับอ้อมอยู่ตลอดเวลา เพราะมันเป็นอาหารทิพย์ไง มันทิพย์มันก็อ้อมตลอดเวลา มันมีความสุขอย่างนั้น มันเลยดีดีสุข เลยไม่สนใจทางอื่น แต่! แต่มันมีกิเลสนะ กิเลสคือความต้องการความทะยานอยาก มันก็ยังกระทบกระทบเหมือนกัน สิ่งกระทบกระทบเพื่อน เทวดาก็กระทบกระทบเพื่อน พรหมก็กระทบกระทบเพื่อนกัน กระทบกระทบเพื่อนในหมู่ของเขานั้นแหละ เพราะอะไร? เพราะเกิดในสถานะเดียวกัน

คุณนุชย่นะ สถานะเท่ากัน มันก็เบียดเบียนกัน แต่ถ้ามุขย่นที่ต่ำกว่า มุขย่นที่ค้อยกว่า เขาจะไม่ยุ่งกับเราหรอก เพราะอะไร? เพราะเขาไม่มีโอกาสโต้แย้งเรา คุณสัตว์ลี สัตว์เราบังคับมันใช้งานได้เลย เวลากินอิม เห็นไหม มันจะสภาวะแบบนั้น เวลาหิวละ เวลาหิวเวลาทุกข์เวลายากนี้ สิ่งสภาวะที่วิญญูมันเป็นแค่นี้ มันเป็นอามิสไง อามิสเวลามันอิมหน้าสำราญมันก็มีเท่านี้ มันเป็นอนิจจัง เพียงแต่เราไปเจอสิ่งใหม่ ๆ

คุณลี เราบอกเลย คนเขามีความสุขกันด้วยการดื่มสุรา ไปดูโรงงานสุราสิ โรงงานขนาดเล็ก ไหน แล้วเวลาผู้ที่หัวใจสูงขึ้นมา รัฐบาลทุกรัฐบาล เวลาเห็นเรื่องงบประมาณการบำรุงรักษา การซ่อมแซมไอ้พวกเจ็บไข้ได้ป่วย จะบอกว่างบประมาณนี้มากมหาศาลเลย จะพยายามประชาสัมพันธ์ไม่ให้ประชากรนี้ดื่มมาก ให้ประชากรนี้รักษาสุขภาพ ถ้ารักษาสุขภาพงบประมาณมันก็ไม่เสียหายมากนัก เวลาไปบริหารจัดการมันจะเห็นอย่างนั้น

แต่เวลาของเรา เราทำไมไม่คิดควบคุมชีวิตเราเองละ ชีวิตของเราเอง ทำไมเราไปเสเพลอย่างนั้น เราไปเอาสารพิษ เอาต่าง ๆ มาทำร้ายร่างกายเราทำไม ว่าเป็นการสังคม ๆ สังคมกับใคร? สังคม ๆ กับคนที่คิดอย่างนั้น เราจะคิดอย่างไร? เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สังคมกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสิ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สังคมนี้ คุณลี สิ่งสภาวะแบบนี้มันเป็นเรื่องของโลก ๆ โลกเป็นอย่างนั้น

โลกเป็นหมู่สัตว์ เราก็กินในสังคมโลก แต่เกิดมาแล้วมันคลุกเคล้าอย่างไร คุณแหล่งน้ำนะ คุณลี ประสาแหล่งน้ำ แม่น้ำนี้ เดียวก็เน่าเสีย เดียวก็ต้องบำบัดน้ำเสีย เราต้องทำให้มันฟื้นฟูขึ้นมาเพื่อให้ดำรงชีวิตไป แต่ถึงคราวหนึ่งมันก็เป็นสภาวะแบบนั้น แต่ถ้าน้ำมันปกติของมันอยู่อย่างนั้น มันเป็นประโยชน์กับสภาวะแบบนั้น

นี่ก็เหมือนกัน ชีวิตเราเกิดมานี้บริสุทธิ์นะ เกิดมาเป็นเด็กนี้บริสุทธิ์มาก ไร้เดียงสามากเลย แล้วเราจะเชิดชูกันอย่างไร เราจะชักจูงกันอย่างไร ให้เด็กมันประสบความสำเร็จในชีวิตของเขา ประสบความสำเร็จในชีวิตของเขาละ พ่อแม่นี้มีความสุขมาก ถ้าลูก ๆ มีจุดยืนของเขา เขาประสบความสำเร็จในชีวิตคือเขาอยู่กับโลกเขาได้ แต่ถ้าถามลูกว่าทุกข์หรือสุขละ เห็นไหม ถ้าลูกมีความสุขในหัวใจขึ้นมาอีก พ่อแม่ยิ่งมีความสุขใหญ่เลย นี่ขนาดว่าความสุขของสิ่งที่เรารักนะ

แล้วเรารักนี้ เรารักแต่ข้างนอก แล้วไม่รักตัวเองหรือ? ไม่รักตัวเราเองหรือ? ไม่รักหัวใจของเราหรือ? ถ้ารักหัวใจของเรา คุณลี ในสมัยพุทธกาล ภิกษุณีตั้งครรรภ์มาตั้งแต่ก่อนบวช บวชแล้ว

ไปตลอด แล้วพระเจ้าปเสนทิโกศลของเด็กนั้นไปเลี้ยงไปเลี้ยง แม่คิดถึงตลอดเวลา นะ คิดถึงลูกมาก เป็นภิกษุณีแล้วคิดวิตกกังวล พอเด็กนั้นโตขึ้นมาถามว่าแม่เป็นใคร สดใจมาก ออกบวช ออกบวชเป็นเณรอยู่...สำเร็จเป็นพระอรหันต์นะ มาเจอแม่ ไปบิณฑบาตสวนทางกัน แม่ นี่คิดถึงมาก คิดถึงลูกมาก คิดถึงจนภาวนาไม่ได้ มันเป็นนิวัตรธรรม พอเห็นหน้าลูกนี่เวลาเข้าไป เลยนะ ขณะบิณฑบาตอยู่ จะไปทักลูกไป ลูกเป็นพระอรหันต์นะ

“ถ้าเราโอ้อโสมปฎิโลมกับแม่ แม่ก็จะคิดพันอยู่อย่างนี้ เราจะจรรโลงแม่ เราจะทะนุถนอมแม่ ให้แม่ได้คุณประโยชน์นะ”

เวลาแม่เข้ามาที่ลูกเอ็ดเลยนะ “บวชแล้วมาคิดอะไรเป็นลูก ๆ เป็นแม่เป็นลูกอะไรกัน ต่างคนนะ ต่างคนต่างเป็นสากยบุตรด้วยกัน ลูกแม่ที่ไหน ลูกแม่ที่ไหน”

ลูกพูดด้วยปัญญานะ ด้วยปัญญาของพระอรหันต์ เพื่อจะถนอมให้แม่ย้อนกลับมาภาวนาไป แม่เสียใจมาก โอ้อโฮ... คิดถึงนะ ผูกพันมาก คิดถึงลูกขนาดนี้ เจอกันควรจะทักที่ดีหน่อย ทำไมมาดูอย่างนี้ ตัดใจเลยนะ ด้วยความตัดใจว่าเราจะไม่คิดถึงอีกแล้ว เราจะไม่ยุ่งอีกแล้ว นี่กลับไปภาวนา กลับภาวนานี้ ลูกก็เป็นพระอรหันต์ แม่ก็เป็นพระอรหันต์ นี่ความสุขใจมันเป็นอย่างนี้ไง

แต่ถ้าเราไปโอ้อโสมปฎิโลมกันอยู่ มันก็ยังเป็นเด็กอ่อนอยู่อย่างนั้น นี่เรื่องของโลก ถ้าเราจรรโลงรักษาลูกเรา เรารักลูกเรา เราดูแลลูกเรา แต่ว่าโลกนี่เป็นสิ่งที่ถูกต้อง ไซ้! ถูกต้อง แต่ทำไมเราต้องเอ็ดลูกเราบ้างล่ะ เราถึงไปบังคับให้ลูกเรามีการศึกษาล่ะ เพราะอะไร? เพราะบังคับต้องให้เขาเจริญขึ้นมา นี่เป็นเรื่องโลก ๆ นะ แต่เป็นในเรื่องของใจ ใจย้อนกลับมาจากภายใน

ย้อนกลับมาจากภายในเพราะอะไร? เพราะสิ่งนี้เป็นกระแส เป็นพลังงานนะ พลังงานนี้มันเผาเราก่อน เห็นไหม เบียดเบียนตนแล้วเบียดเบียนผู้อื่น ถ้าตัวเองคิดเบียดเบียนตนเองก่อน คิดแต่จุดยืน คิดแต่จะหาทางเอาผลประโยชน์ คิดแต่อย่างนั้น สิ่งนี้มันเผาเราไหม? มันเผาเราเองก่อน แล้วก็เผาคนอื่น ความคิดเป็นอย่างนี้ แล้วถ้าย้อนกลับมาทำลายตรงนี้ แล้วความสุขมันจะเกิดขึ้นมาไหม ความสุขเกิดขึ้นมาขณะที่จิตมันปล่อยวางแล้วชำระกิเลสขาดหมด สิ่งทีกิเลสขาดหมด มันจะหมุนไปไม่ได้ถ้าสติเราพร้อม

แต่ถ้ามันจะเสวยอารมณ์ เราปล่อยให้เสวยนะ เสวยอารมณ์เป็นสมมุติที่ออกมาเพื่อบนโลก มันออกมา มันเพื่อเป็นประโยชน์ ถ้าสิ่งที่เป็นทุกข์มันเป็นไปไม่ได้ สิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์เพราะ

อะไร? มันเป็นอกุศล มันจะเกิดขึ้นมาได้หรือ เพราะอะไร? สติมันทันไง สติมันทัน ทีนี้มันก็เป็นประโยชน์สิ จากที่ว่าถ้าไม่มีความสุข สุขแล้วเวลาเคลื่อนออกมาเป็นประโยชน์ มันจะเป็นประโยชน์มาก

แต่ก่อนหน้านั้นมันออกไปโดยพลังขบของมัน พลังขบของมันเราไม่สามารถควบคุมมันได้เลย มันก็ว่าดีของมันสภาวะแบบนั้น แล้วดีประสาโลกนะ เพราะอะไร? มันเทียบเคียงไปกับโลก โลกประชาสัมพันธกันว่าสิ่งนั้นดี สิ่งนี้ดี นี่ทำความดีแล้วขาดประชาสัมพันธอย่างเดียว เขาไม่รู้จักรการประชาสัมพันธของเรา ประชาสัมพันธขนาดไหนไม่มีใครรู้กับเราหรือ ชั่วก็คือความชั่วของเรา ดีก็คือความดีของเรา ใครจะไม่รู้กับเราเป็นปัจจัยตั้งจากหัวใจอันนี้

สิ่งนี้ความลับไม่มีในโลก คือเรานี้เป็นคนคิดก่อน เราเป็นคนรู้ก่อน แล้วคิดย่ำคิดย่ำทำขึ้นมา มันจะย้อนกลับมาเป็นจริตนิสัย จริตนิสัยก็ออกไป ไปออกที่จริตนิสัยมันก็เป็นอำนาจ วาสนา วาสนาออกไป ทำดีทำชั่วมันก็ออกไปประสาโลกของเขา นี่เราย้อนกลับมา เราไปกันเพื่อประโยชน์ของศาสนา เพื่อประโยชน์ของโลก

แต่เราก็เพื่อไปประพฤติปฏิบัติเรา ถ้าเป็นตัวของเราคนเดียว คุณมีบริวาร ๘ ออกไปตามโคนไม้ นกมีรังมีรังก็ยังมีกลดที่อาศัย มีกุฎิ มีที่พักพิง เห็นไหม เรือนว่าง ถ้าเรามีหมู่คณะขึ้นมา ก็เป็นอवास เป็นอवासขึ้นมาก็เป็นกรงขึ้นมา ถ้าเป็นสวน สวนนกมันก็ใหญ่ขึ้นมา นี่เราทำกันมาเพื่อศาสนา เพื่ออนุชนรุ่นหลังนะ คุณสิ คุณพระกัศสปะ ถือธุดงค์วัตรตลอดเวลา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“กัศสปะเอย เธอก็อายุปานเรา เธอก็เป็นพระอรหันต์แล้วเธอถือธุดงค์วัตรเพื่ออะไร?” เป็นพระอรหันต์อยู่แล้วนี่

“ถือธุดงค์วัตรไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้เป็นคติ ได้เป็นตัวอย่าง”

พระไตรปิฎกก็เป็นพระไตรปิฎก อ่านพระไตรปิฎก แล้วธุดงค์วัตรถ้าไม่มีครูบาอาจารย์แนะนำหรือทำไม่เป็นนะ งตายน่าเลย ถ้างสภาวะแบบนั้นมันก็ประสามัน เพราะกิเลสมันมีในหัวใจ แต่ถ้ามีคติมีตัวอย่าง เห็นไหม ตำราก็เป็นตำรานะ อันนั้นเป็นอยู่ในพระไตรปิฎก แต่เวลาประพฤติปฏิบัติ ดึงออกจากตำรามารูปธรรม ปฏิบัติมันจะทำได้ขนาดไหน นี่เป็นคติตัวอย่างแก่อนุชนรุ่นหลัง

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราทำก็ไปอนุชนรุ่นหลัง มันก็เป็นบุญกุศล เป็นอำนาจวาสนา เป็นบารมีของเรา เพื่อประสบความสำเร็จในชีวิต คุณครูแนะ เราให้อาหารเด็ก เราให้ลูกหลานเรามันมีความสุข เราจะมีความสุขเย็นในหัวใจมาก นี่ก็เหมือนกัน เราให้กับสังคมนะ ครูบาอาจารย์ท่านบอก “ท่านพยายามจะรักษา” รักษาเพื่ออะไร? เพื่ออนุชน เพื่อลูกเพื่อหลาน เพื่อชาวไทยของเราที่เรารักษาได้เราก็รักษา อันนี้เราทำของเราเป็นขั้นเป็นตอนไป ทำได้ก็ทำเท่าที่ทำได้ ทำไม่ได้ก็ทำไม่ได้ มันอยู่ที่บุญและกรรม

คนที่มิบุญนะ ทำอะไรก็ประสบความสำเร็จ คนที่มีกรรมนะ ทำอะไรมันก็ผิดพลาด ๆ ตลอดไป เราก็ไปทำของเรา นี่เป็นสภาวะ สภาวะคือบุญบาปร่วมกัน เป็นหมู่คณะ เป็นสงฆ์ เป็นบริษัท ๔ เราช่วยกันจรรโลงศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าฝากไว้

เวลาฝากศาสนาไว้ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา “มารเอ๋ย ตราบใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ไม่สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วงของเจ้าลัทธิต่าง ๆ ได้ เราจะไม่ปรินิพพาน” จนมาขมขุชา “บัดนี้! บัดนี้! ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา สามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วง สามารถจรรโลงศาสนาได้ อีก ๓ เดือนข้างหน้าเราจะปรินิพพาน”

นี่ฝากศาสนาไว้กับภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ถ้ามีข้อโต้แย้งในศาสนา เราโต้แย้งได้ พระพุทธเจ้าฝากไว้กับเรา ให้เรากล่าวแก้ ให้เราโต้แย้ง ไม่ใช่ใครจะพูดอะไรก็นิ่งเฉย นิ่งเฉยอย่างนั้นนิ่งเฉยต่อเมื่อจะทำความชั่วต่างหากละ อย่าไปทำกับมัน อย่าไปออกกับมัน แต่เวลาถ้ามีเป็นประโยชน์กับเรา เราจะปล่อยให้ลูกเราออกไปประสบอุบัติเหตุด้วยการนิ่งเฉยหรือ? เวลาลูกของเราจะไปประสบอุบัติเหตุ เราก็ต้องโต้แย้ง ต้องซักต้องคังไว้ ถ้ามันสุดวิสัยก็เรื่องของกรรม ถ้าไม่สุดวิสัย เราก็ต้องโต้แย้ง ต้องพยายามรักษา

นี่รักษาศาสนา เราจะทำกันเพื่อเรา เพื่อศาสนาของเรา ผู้ใดทำผู้นั้นเป็นบุญกุศลนะ นี่วัดวาอาวาส ศาสนาเรื่องศาลาโรงธรรมต่าง ๆ มันเป็นวัตถุ มันไปสวรรค์ไม่ได้ มันไปนรกไม่ได้ หัวใจที่สละออกไป ทรัพย์ของเรา ออกกำลังของเรา ออกสิ่งต่าง ๆ ที่เราจรรโลงไว้ในศาสนา หัวใจดวงนี้จะไปนรกจะไปสวรรค์ หัวใจเราผู้สละออก ผู้ทำนี้มันจะไปสวรรค์ วัตถุไปสวรรค์ไม่ได้ วัตถุแค่อาศัยชั่วคราว

แต่หัวใจมันไม่เคยตาย มันไม่เคยเว้นวรรค มันจะมีอย่างนี้ตลอดไป “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” เราทำจรรโลงศาสนาเพื่อเรา เพื่อสร้างอำนาจวาสนาของเรา เราทำเพื่อเรา เราทำเพื่อศาสนา

ก่อน แล้วผลตอบแทนมาหาเรา หากดวงใจดวงนี้ ดวงใจดวงนี้เป็นผู้เสียสละ ดวงใจดวงนี้เป็นผู้ทำ
แล้วถ้าดวงใจดวงนี้เกิดปัญญาขึ้นมา ดวงใจดวงนี้ออกเป็นมรรคญาณขึ้นมาทำลายกิเลสในหัวใจ
ดวงใจดวงนี้จะมีความสุขมาก เอวัง